

VOJAŠKI IZOBRAŽEVALNI SISTEM – REALNOST ALI MUHA ENODNEVNICA

MILITARY EDUCATION SYSTEM: REALITY OR SHORT-LIVED SOLUTION

POVZETEK

Okoliščine in sistemi, ki določajo delovanje nacionalnih splošnih in tudi internih (zaprtih) izobraževalnih sistemov, so nam, zdaj ko želimo ustanoviti nov, učinkovitejši interni izobraževalni sistem, »napisani na kožo«. Prav takšni so, kakršne potrebujemo. Lahko bi rekli, da je tisti, ki je določal in oblikoval pristope k reševanju podobnih vprašanj v primerljivih sistemih, poznal naše težave in nam ponuja idealne rešitve. Rešitve za danes, zdaj, takoj, in rešitve za prihodnost, za razvoj slovenskih vojaških poklicev in inteligence.

Veliko je pomislekov o ustreznosti vojaških šol, pa tudi o ustreznosti sistema vojaškega izobraževanja in usposabljanja. To je seveda na strokovni ravni povsem legitimno in do neke mere celo dobrodošlo. Napačne pa so ocene, da imamo slabo vojaško šolstvo, da je sistem, v katerem učimo in usposabljammo kader, slab. Moja ugotovitev je, da imamo točno takšne šole, kot jih zmoremo oblikovati. Za obdobje, v katerem smo delovali, je sistem tudi povsem zadoščal.

Danes želimo več, boljše, drugačno. V prispevku ponujam svoj kritični pogled na to, ponujam celovitejši model, ki bo učinkovito povezoval notranje in zunanje vire za zagotovitev enega izmed razvojnih ciljev SV – zagotoviti komplementarnost javnega in internega sistema izobraževanja in usposabljanja.

ABSTRACT

The circumstances and systems determining the functioning of national general and also internal (closed) education systems are now, when we are trying to establish a new, more efficient education system, completely appropriate for us. They are just what we need. We could say that those who determined and developed approaches to addressing similar issues in comparable systems understood our problems and are now offering us ideal solutions for today and the future, for the development of Slovenian military professions and intellectuals.

Many question the suitability of military schools as well as the military education and training system. On a professional level this is completely legitimate and to a certain extent even welcomed. However, the assessments, that our military schools and the system in which we educate and train our personnel are poor, are incorrect. It is in my opinion that we have exactly those types of schools that we are able to shape. This system was completely sufficient for the period in which we operated in.

Today people want something more, better, and different. This article offers my own, critical view on this subject matter. It offers a more comprehensive model which could effectively link internal and external sources for the achievement of one of the development goals of the Slovenian Armed Forces – to provide complementarity between public and internal systems of education and training.

UVOD

Vojaški izobraževalni sistem – kaj je z njim narobe, kje delamo napake, zakaj ne napredujemo.

1. Na nekaterih stopnjah razvoja so bile zavestno sprejete rešitve, ki so bile sprva kratkoro ne (brez jasno dolo ene in verif cirane podlage), žal so prerasle v dolgoro ne, niso pa bile nujno najprimernejše. Z dolgoro nostjo se namre izgublja želja oziroma potreba po spremembah.
2. Pomanjkanje tradicije na podro ju vojaškega šolstva, predvsem visokega, je vsekakor eden izmed razlogov za sedanje razmere. Tu ne smemo zanemariti (ne) vloge in potreb sedanjih izobraževalnih ustanov, ki so v pripravi teh projektov tudi sodelovale.

3. Vojska doživlja nenehne premike in prilagajanja, zato sistem ni znal odgovoriti (dolgoročno) na dve glavni vprašanji:

- **koliko častnikov resni no potrebujemo,**
- **kakšni naj bodo ti častniki.**

Brez odgovorov na ta vprašanja ni mogoče sprejemati odločitev, ki prinašajo tako pomembne posledice.

V prispevku bom izrazil nekaj svojih pogledov na tako imenovano problematiko približevanja med javnim izobraževalnim sistemom ter sistemom vojaškega izobraževanja in usposabljanja v SV in tudi nekaj rešitev. Najpomembnejši del prispevka bo sicer namenjen problematiki vojaškega izobraževanja in usposabljanja (VIU) častnikov, vendar ga bom umestil v širši model približevanja javnega in vojaškega, ki se po mojem mnenju v organizacijskem smislu ne razlikujeta glede na raven šolanja, zato projekt lahko vodimo vzporedno.

SLOVENSKI ČASTNIK – KDAJ ZNANJE IN KAKŠNO NAJ BO

V naslovu se omejujem le na znanje, pa v resnici vprašanje ni le v tem. Pomembna so namreč vprašanja, kako, kdaj in kje bomo zagotavljali pridobivanje znanja, spretnosti in navad za častnika SV ter kakšno naj bo to znanje. Pred tem definirajmo, o čem govorimo. Termin **izobrazba** se uporablja v primerih, ko govorimo o znanju, priznanem z javno listino, o sposobnostih, spretnostih in navadah. Kot dodatna terminološka opredelitev se uporablja tudi termin strokovno znanje, o katerem govorimo takrat, ko govorimo o nekaterih sposobnostih, pridobljenih z izobrazbo (torej priznано z javno listino), spretnostih, navadah in znanju, in sicer v povezavi z drugim funkcionalnim ter posebnim znanjem. Iz tega izhaja, da je za pridobitev strokovnega znanja treba zagotoviti takšen proces, v katerem se pridobivanje izobrazbe nadgradi s pridobivanjem funkcionalnega in specialnega znanja. Omenimo še opredelitev termina usposobljenost, ki ga uporabljam takrat, kadar imam v mislih strokovno znanje, dopolnjeno z osebnimi sposobnostmi za njegovo uporabo, torej razvito sposobnost, da posameznik pridobljeno strokovno znanje uporablja pri svojem delu.

Za ta prispevek bom poskušal znanje deliti še na druge vrste, kot sta na primer **splošno in veščinsko**. Čeprav strokovno ni povsem ustrezno, v prispevku kot **strokovno znanje** poleg navedenega razumem tudi teoretično in znanstvena dognanja, ki posameznikom omogočajo razumeti pojave in dogodke, omogočajo racionalno ravnanje in kritičen odnos tako na stopnji sinteze kot vrednotenja. **Veščinskega znanja** namreč ni mogoče razumeti le kot usposobljenost (kar prepogosto pomeni), temveč ta termin obsega vse tiste vrste znanja, spretnosti

in navad, ki posamezniku omogoajo, da obvladuje sebe, poleg tega pa še orodje, orožje in opremo za opravljanje točno določenih nalog vojaškega poklica ali celotne dolžnosti.

Pri oblikovanju vojaškega izobraževanja in usposabljanja je pomembno, da zagotovimo ravno pravi delež tistih vrst znanja (splošnih in večinskih), ki jih posameznik potrebuje za opravljanje svoje naloge. Nesmiselno je kandidata za častnika, ki bo petnajst let opravljal dolžnosti na taktični ravni, ugotoviti tisto, kar mora razumeti polkovnik (splošno znanje), ali tisto, kar mora opravljati na častniški ravni nekega oddelka na polkovniški ravni (večinsko znanje). Ta pogled predstavlja doktrinarni pristop, po katerem je v vojaškem VIU treba oblikovati pridobivanje znanja v različnih programih, tako da kandidati na različnih ravneh VIU ne bodo pridobivali znanja »na zalogo«, ampak znanje, ki ga potrebujejo za opravljanje dolžnosti v doseženem rangi oziroma stopnji. Poenostavljeno: kandidat za častnika naj v dodiplomskem izobraževanju in na Šoli pridobi tisto znanje (splošno, večinsko), ki ga potrebuje za opravljanje različnih dolžnosti do častniškega nadporočnika (del večinskega znanja lahko pridobi tudi s funkcionalnim VIU za posamezne dolžnosti). Naslednji »odmerek« znanja naj sledi na štabni ravni šolanja (za dolžnosti nadporočnika ali stotnika), na višještabni ravni itn.

KDO JE ČASTNIK

Ob zgornjem vprašanju se pojavlja več podvprašanj. Toda najprej se moramo vprašati, ali je častnik tisti, ki opravlja dolžnosti izključno znotraj vojaškega oziroma le znotraj obrambnega sistema, ali pa častniške dolžnosti opravljajo strokovnjaki, ki imajo poleg splošnega in splošnega strokovnega znanja svoje stroke še splošno vojaško znanje, obvladujejo vojaške veščine svoje ravni in stroke, so konkurenčni na trgu delovne sile in lahko opravljajo delo v svoji stroki tudi zunaj obrambnega sistema. V obeh primerih potrebujemo drugačni vrsti sistema VIU. V prvem gre za vseživljenjsko odločitev, ko se posameznik ne pojavlja na trgu delovne sile in ne potrebuje drugega znanja, ki ga sicer potrebujejo posamezniki, da lahko po določenem obdobju konkurirajo na trgu delovne sile. V drugem primeru gre za vrsto šolanja, ki mora vzporedno zagotavljati takšen strokovni razvoj posameznika, da glede na potrebe ali želje lahko uspešno opravlja druge naloge in je strokovno konkurenčen tudi zunaj obrambnega sistema.

Če želimo to misel razvijati naprej, moramo pogledati v preteklost. Zgodovinsko gledano je bil častnik predvsem bojevnik. V obdobjih velikih naborniških vojsk je bil strokovnjak za poveljevanje v boju, pedagog, andragog, poveljnik in vzgojitelj. S profesionalizacijo in novo vlogo vojske se njegove pristojnosti zagotovo

Dušan Toš

spreminjajo. Danes astnik opravlja dolžnost, zaradi katere je pogosto v **samostojni vlogi na terenu**, ko mora **razumeti družbeno okolje in obvladovati stike z javnostjo**, vse bolj pa mora **razumeti tudi novo tehnologijo**, kar je glede na to, da smo na prehodu v **informacijsko** družbo, nova naloga. Izziv je tudi določitev vrst znanja na posameznih področjih, ki mora biti splošno ali pa večinsko. Lahko bi torej rekli, da so bile glavne vsebine OVSIU astnikov **voditeljstvo**, državna **indoktrinacija** in tehnična usmeritev. Čeprav se postavlja vprašanje ravnovesja med tehnično in družboslovno usmeritvijo, menim, da morajo imeti astniki splošno znanje z družboslovno-humanističnega področja ter tehnično, informacijsko in druge vrste znanja, ki so poleg splošnih in vojaških veščin lahko pretežno veščinke (razen seveda v posebnih vojaškotehničnih dejavnostih).

Z uveljavitvijo spremenjene vloge podastniške strukture se v resnici zmanjšuje delovno področje astnikov. Podastniki so nosilci neposrednega vodenja, delitve neposrednega dela, veščine, individualnega usposabljanja in rutinskega dela. Poglobila se je možnost, da se astniki še bolj usmerijo v posredno vodenje ter štabne dejavnosti in strokovnost na višji ravni, širi pa se seveda tudi podastniško izobraževalno področje.

Prav iz zadnjega izhajajo štirje temeljni stebri, ki se razvijajo v sodobnih vojskah: poveljniški, štabni, specialistični in razvojni. Lahko bi rekli, da potrebujemo predvsem **dve vrsti starešin: poveljniško-štabne in inženirje (diplomirane inženirje)**.

Drugo je, kako nas vidi civilna družba. Astnik je lahko poslušen, zaprt v vojašnice in se o njem sliši le takrat, ko koga povozi na cesti ali gre na misijo v tujino. Lahko pa je odprt in dejaven član družbe, strokovnjak za svoje področje, ki opravlja posebno dolžnost v vojski, zaradi svojih posebnih sposobnosti, na primer sposobnosti vodenja in timskega dela, pa je tudi konkurenčen na trgu delovne sile.

Lanice Nata so pristojne in odgovorne za OVSIU svojih pripadnikov na nacionalni ravni. Ni priakovati, da bi se v bližnji prihodnosti to bistveno spremenilo. Zato se predvsem na inih OVSIU astnikov med različnimi lanicami zelo razlikujejo.

Razvite vojske lahko ločimo na tiste, ki težijo k uinkovitosti astniškega zbora, in tiste, ki gradijo astniški poklic kot vseživljenjski. Za zahodne vojske, predvsem britansko, je značilna predvsem večinska usmerjenost astniškega zbora, za srednje- in vzhodnoevropske pa znanstvena. Nekaj poenotenja prinaša vojskam bolonjski proces, zato moramo tuje izkušnje uporabiti tako, da se bodo vključile v našo stvarnost.

V nemem pa smo vsi enotni, saj se enako določa težišče tudi v drugih državah.

Za profesionalizem pripadnikov vojske, ki opravljajo dolžnosti na različnih ravneh, je najpomembnejša vzgoja. Vojaške vzgoje ne more dati noben

visokošolski program, lahko pa jo med šolanjem da intenzivno delo s posamezniki.

Samo domovinska in vojaška vzgoja, povezani z vojaško stroko in splošno razgledanostjo, omogoča zmagovito kombinacijo moderne vojaške strokovne in splošne poklicne priprave.

vojaški strokovnjak na svojem področju bo:

- visoko strokovno oziroma univerzitetno izobražen (na področju etnih dolžnostih);
- široko vojaškostrokovno izobražen in usposobljen, še posebej za naloge svoje splošne (osnovne) vojaške evidencne dolžnosti vojnika;
- psihofizično pripravljen za opravljanje dela tudi v najtežjih okoliščinah;
- znal vsaj enega od jezikov drugih držav članic Nata;
- poznal nacionalni varnostni sistem RS, še posebej vojaškoobrambni sistem;
- usposabljal enote po programih usposabljanja Slovenske vojske;
- pripravljaj podrejene za izvajanje usposabljanja;
- organiziral delo v enotah;
- poveljeval vojakom, pod vojnikom in enotam;
- znal ustvariti vojaški kolektiv, primerno delovno vzdušje in motivirati enoto za uspešno delo;
- skrbel za varnost podrejenih;
- pripravljaj in organiziral delovanje ter poveljeval enotam pri njem;
- skrbel za kakovost dela;
- poznal temeljna načela in zmožnosti vseh rodov ter načina sodelovanja med njimi;
- poznal opremo, orožje in delovanje enot svojega rodu;
- poznal temelje vojstva in vse SV;
- razvijal vojaško teorijo in prakso;
- z vojno sestavo SV opravljal dejavnosti.

vojaški strokovnjak na svojem področju, saj bo med diplomskim in podiplomskim študijem pridobival znanje, primerljivo z znanjem tistih (**skupna jedra stroke**), ki bodo opravljali poklicno pot v proizvodnji, družbenih dejavnostih ali drugje v javni upravi.

vojaški strokovnjak na svojem področju bo imel znanje in bo razvijal veščine na področju obrambnih, varnostnih in vojaških zadev (skupna jedra znanja vojnika), ne glede na to, na katerem vojaškem specialističnem strokovnem področju znotraj obrambnega sistema bo opravljal naloge.

vojaški strokovnjak na konkretnem strokovnem področju (rod, služba), kar mu bo zagotavljalo splošno poznavanje stroke, strokovno in veščinsko znanje splošne vojaške stroke in veščinsko znanje specialistične vojaške stroke. Združevanje oziroma medsebojna povezava tega znanja in teh veščin

omogo a razvoj strokovnjaka posebne vojaške stroke, ki ima konkuren na, civilno primerljiva znanje in usposobljenost.

SLOVENSKI ČASTNIKI – KOLIKO JIH POTREBUJEMO

Kakšen izobraževalni sistem bomo razvili, je odvisno tudi od tega, koliko kandidatov na leto bomo izobraževali na dodiplomski in podiplomski stopnji. Število astnikov je odvisno od potreb, ki izhajajo iz formacij, in od kariernega modela. Podlaga za karierni model je odlo itev o tem, ali bomo imeli veliko ve ino kariernih astnikov ali kombinacijo kariernih in pogodbenih. Predvidevam, da bo **SV dolgoro no imela do 1200 astnikov stalne sestave in do 300 rezervne.**

e se odlo imo, da bomo razvijali karierne astnike, bo število astnikov stalne sestave ene generacije manjše, ve ina jih bo preživela vso kariero v vojski, pove alo pa se bo tudi število let, ki jih mora posameznik opraviti na poro niških ter nadporo niških dolžnostih. Predvidevam, da bi v tem primeru potrebovali v generaciji **vsako leto 35 astnikov stalne sestave in do 30 rezervne, skupaj torej 65.**

e se odlo imo za kombinacijo kariernih in pogodbenih astnikov, se število astnikov stalne sestave v generaciji bistveno sicer ne spremeni, zmanjša pa se število let na poro niških ter nadporo niških dolžnostih, predvsem pa bo treba zagotoviti **pravo asen odhod astnikov iz vojske.** Ta model je zna ilen za vojske Nem ije, Velike Britanije in ZDA. Predvidevam, da bi potrebovali v generaciji **67 astnikov**, ki bi imeli na za etku devetletne pogodbe. Od vseh bi jih predvidoma 23 lahko postalo kariernih astnikov, 44 pogodbenih, pozneje pa tudi rezervnih. Deloma bi pri tem modelu morali generacijo pove ati za približno 20 astnikov, ki bi se že med šolanjem odlo ili le za astnike rezervne sestave za etnih dolžnosti.

V drugem modelu torej dovršen del (nekariernih) astnikov po 9–10 letih iš e službo zunaj vojske, torej ve ino svoje poklicne poti opravi v civilni družbi, zato jim je nujno zagotoviti, da so s strukturo znanja konkuren ni na trgu delovne sile.

VOJAŠKI IZOBRAŽEVALNI SISTEM – KAKO NAPREJ

Prepri an sem, da je treba v interni pa tudi širši strokovni javnosti uradno potrditi jasna na ela in modele približevanja in združevanja vojaškega internega in javnega izobraževalnega sistema. Še ve . Treba je oblikovati politiko združevanja izobraževalnih podsistemov vseh sestavin obrambno-varnostne prvine v nacionalnovarnostnem sistemu, predvsem vojske, policije ter zaš ite in reševanja, da bi dosegli racionalizacijo in poenotenje sistema izobraževanja ter razvili varnostno kulturo družbe. Treba je razviti sistem vrednotenja znanja in spretnosti, pridobljenih z delom v vojski, ki jih posamezne javne izobraževalne ustanove lahko priznajo

kot kreditne to ke višjega ali visokega strokovnega oziroma univerzitetnega izobraževanja na prvi bolonjski stopnji.

Usposabljanje za pridobitev licenc in kompetenc

OVSU vojakov ter funkcionalno VIU pripadnikov SV (astnikov, pod astnikov, nižjih in višjih vojaških uslužbencev)

Znanje in spretnosti, pridobljene v javnem sistemu izobraževanja in usposabljanja, ki predstavljajo licence, pristojnosti ali kompetence za opravljanje povsem konkretnih nalog (izpit za vili arista, bagerista, za ravnanje z delovnimi stroji), vklju imo v usposabljanje za opravljanje dolžnosti.

Tako zagotovimo, da se znanje in spretnosti, pridobljeni v poklicnem izobraževanju ali na funkcionalnem usposabljanju, priznajo kot del znanja in spretnosti, ki jih posameznik potrebuje za opravljanje vojaških dolžnosti in obratno.

NALOGE:

- analizirati dolžnosti v SV,
- analizirati navodilo o VED,
- analizirati in uveljaviti programe te ajev ali šol, ki zagotavljajo strokovno znanje za opravljanje dolžnosti, kot del OVSU za VED (skupaj z vojaškim delom).

Pridobivanje izobrazbe na ravni srednješolskega izobraževanja

Mojstrski (delovodski izpit)

Funkcionalno DVSIU za vojake s srednjo poklicno izobrazbo (etrta stopnja) organiziramo tako, da bosta vzporedno z vojaškim strokovnim izobraževanjem potekali tudi poklicno-tehniško in izobraževanje za pridobitev mojstrskega oziroma delovodskega ali poslovskega izpita (priznana peta stopnja izobrazbe). Model bi bil sprejemljiv za vrsto dolžnosti v logistiki (kuharji, vzdrževalci), letalstvu (letalski tehniki) itn.

NALOGE:

- pripraviti program funkcionalnega DVSIU, ki bo zagotavljal pridobivanje posebnega vojaškostrokovnega znanja;
- dolo iti delovna mesta, za katera potrebujemo vojaške osebe z mojstrskimi izpiti pete stopnje izobrazbe;
- poiskati javno izobraževalno ustanovo, ki zagotavlja izobraževanje za pridobitev mojstrskega/poslovskega/delovodskega izpita.

Poklicno-tehniško izobraževanje (dveletno izobraževanje) za pridobitev pete stopnje izobrazbe

Funkcionalno DVSIU za vojake s srednjo poklicno izobrazbo organiziramo tako, da bosta vzporedno potekali vojaškostrokovno izobraževanje (vzdrževalci, puškarji

itn.) in poklicno-tehniško izobraževanje za pridobitev izobrazbe pete stopnje ter poklicno maturo.

NALOGE:

- pripraviti program funkcionalnega DVSIU, ki bo zagotavljal pridobivanje posebnega vojaškostrokovnega znanja;
- določiti delovna mesta, za katera potrebujemo vojaške osebe s posebnim tehničkim znanjem poklicne ravni;
- poiskati javno izobraževalno ustanovo, ki izvaja poklicno-tehniško izobraževanje.

Pridobivanje šeste ravni (podravni 6/1) izobrazbe – prva bolonjska stopnja Nadaljevalno DVSIU podastnikov in nižjih vojaških uslužbencev na višjem štabnem tečaju za podastnike. Vzporedno z dodiplomskim izobraževanjem (skupaj 120 kreditnih točk) zagotoviti, da pripadniki SV pridobijo del strokovnega znanja s področja vojaških ved ter obrambno-varnostnega področja (podastniki) oziroma posebnega znanja s svojega strokovnega področja (nižji vojaški uslužbenci). Model bo uporaben za vrsto višjih podastniških dolžnosti in tudi za prehod nižjih vojaških uslužbencev v višje, pri letalski stroki, elektrotehniki itn.

NALOGE:

- analizirati izkušnje Višje policijske šole;
- izbrati in določiti višje strokovne šole, na katerih bomo šolali višje podastnike in nižje vojaške uslužbence;
- pripraviti programe višjega štabnega VIU za podastnike in nižje vojaške uslužbence;
- zagotoviti razvoj modela višjega štabnega VIU za podastnike in nižje vojaške uslužbence, primerljivega z modelom izobraževanja kandidatov za astnike.

Pridobivanje šeste (podravni 6/2) in sedme stopnje izobrazbe

TVSU in OVSIU astnikov organizirati kot kombinacijo štipendiranja, bivanja v študentskih domovih, kreditnega dodiplomskega izobraževanja in poletnega praktičnega usposabljanja (terensko usposabljanje, delovna praksa, vojaške praktične vaje) ter zagotoviti takšen sistem pridobivanja znanja, da bodo kandidati v dodiplomskem izobraževanju (za določen poklicni profil izbrana fakulteta) pridobili temeljno znanje (kreditne točke).

Osnovni program visokega strokovnega šolanja astnikov pehote (140–150 kreditnih točk) obsega področja:

1. **Ekonomija** :

- **temelji ekonomije (5 KT), 60 ur.**

Predmet je oblikovan tako, da ne temelji na predhodnem poznavanju ekonomskih

ved. Sestavljata ga lo eni podro ji mikro- in makroekonomije, omogo a pa standardno podlago za nadgrajevanje z razli nimi disciplinami ekonomije in drugimi družbenimi vedami.

2. **Politi ni sistem** :

– **ob a politologija, politološka zgodovina in primerjalni politi ni sistem (10 KT), 120 ur.**

Glavni namen predmeta je študente na rtno in vsebinsko celovito seznaniti s podro jem politologije ter prou evanjem zgodovine razvoja politi ne misli. Seznaniti študente z osnovami primerjalnih študij ter tipologijami politi nih sistemov, s posebnim poudarkom na zgodovini razvoja evropskih politi nih sistemov.

– **politi ni sistem RS in temelji državne ureditve (5 KT), 60 ur.**

Namen predmeta je študente metodološko na rtno in vsebinsko celovito seznaniti s slovenskim politi nim sistemom in njegovimi institucijami.

3. **Mednarodni odnosi** :

– **mednarodni odnosi z osnovami prava oboroženih spopadov (10 KT), 120 ur.**

Namen predmeta je uvajanje v znanstveno disciplino, ki se ukvarja z mednarodnimi odnosi, in problematiko, ki jo ta znanstvena disciplina obravnava ter aktualizira z obravnavo težavnih vprašanj v sodobni mednarodni skupnosti. Temeljno znanje se nadgradi z osnovami razumevanja posebne normativne strukture prava oboroženih spopadov v sodobni mednarodni skupnosti.

– **mednarodne integracije in varnost v mednarodnih odnosih (10 KT), 120 ur.**

Študenti spoznajo procese meddržavnega združevanja in povezovanja v Evropi in svetu ter razvoj, delovanje, vlogo in aktualne težave sodobnih mednarodnih varnostnih organizacij.

Spoznajo na ela in delovanje drugih mednarodnih organizacij kot dela institucionalne ureditve mednarodne skupnosti.

4. **Metode družboslovnega raziskovanja** :

– **metode družboslovnega raziskovanja (5 KT), 60 ur.**

Študenti se seznanijo s temeljnimi na eli družboslovnega raziskovanja ter spoznajo glavne raziskovalne oblike in metode. Pri predmetu pridobijo razumevanje razmerja med teorijo in raziskovanjem ter kriti en odnos do empiri nih družboslovnih besedil (FDV).

– **statistika (5 KT), 60 ur.**

Namen predmeta je seznaniti študente z osnovami statisti ne analize družboslovja. Spoznajo osnove statisti nega razmišljanja, metode za analizo podatkov ter na ine za iskanje tistih informacij v podatkih, ki so nujne za nadaljnje procese odlo anja.

– **uvod v družboslovno informatiko (5 KT), 60 ur.**

Namen predmeta je seznaniti študente z akademskim interdisciplinarnim raziskovalnim področjem družboslovne informatike, opredeliti temeljne pojme in metode, predstaviti osnove informatike, nove računalniške tehnologije in njihove družbene vplive in jih uvesti v področje operacijskih raziskav.

5. Psihologija :

– **oblasti psihologija (5 KT), 60 ur.**

Študent pridobi temeljno znanje s področja splošne psihologije osebnosti ter psihologije dejavnosti in organizacij.

– **sociološka in politična psihologija (5 KT), 60 ur.**

Namen predmeta je seznaniti študente z razvojem teorij, konceptov in metod raziskovanja socialne in politične psihologije.

6. Sociologija :

– **oblasti sociologija (5 KT), 60 ur.**

Predmet je namenjen seznanitvi s temeljnimi sociološkimi pojmi ter teoretičnimi in metodološkimi pristopi. Študente uvede v sociološka in razmišljanja (FDV).

– **sociologija organizacije (5 KT), 60 ur.**

Študenti se seznanijo s temeljnimi sociološkimi pojmi in koncepti, ki so podlaga za delovanje sodobnih organizacij, spoznavajo klasične, sodobne, kritične in alternativne poglede ter razumevanje delovanja sodobnih organizacij, utemeljenih na novejših znanstvenih pristopih.

7. organizacija in menedžment:

– **osnove organizacije in menedžmenta (5 KT), 60 ur.**

Študenti se spoznajo s temeljnimi pojmi s področja organizacije in menedžmenta, pridobijo znanje o posameznih teorijah organizacije in menedžmenta ter spoznajo razsežnosti posameznih funkcij menedžmenta ter njihov instrumentarij.

– **splošni in strateški menedžment (5 KT), 60 ur.**

Namen predmeta je posredovati študentu celovit pregled sestavin politike organiziranja ter ga usposobiti za načrtovanje, organiziranje, usmerjanje in nadzor dela v organizaciji od osnovne do strateške ravni.

– **ravnanje z ljudmi (5 KT), 60 ur.**

Pri predmetu bodo študenti usmerjeni k samostojnemu in kritičnemu študiju modernih teorij vodenja, motiviranja ter drugih ključnih konceptov ravnanja z ljudmi pri delu.

8. Tuji jeziki :

– **tuji jezik (10 KT), 120 ur,**

– **slovenski jezik in slovensko vojaško izrazje (5 KT), 60 ur.**

Namen je usposobiti študente za pravilno rabo slovenskega vojaškega jezika ter jih seznaniti s temeljni terminologije.

– **komunikologija (javno nastopanje, retorika in komuniciranje, 5 KT), 60 ur.**

Predmet uvaja študente v medijske in komunikacijske študije ter jim omogoča pridobitev temeljnega komunikološkega znanja, nujnega za razumevanje množičnega komuniciranja. Študenti pridobijo temeljno znanje iz teorije in prakse retorike ter s sodobnega stališa obravnavajo sistem klasične retorike.

9. Mednarodna pravna zaščita človekovih pravic :

– **upravno pravo in javna uprava (10 KT), 120 ur.**

Namen predmeta je študente na celovit način seznaniti z osnovami upravne znanosti, pri tem naj dosežejo predvsem zadovoljivo stopnjo spoznavanja in razumevanja klasične in sodobnejše upravne teorije in konceptov.

10. Mednarodna pravna zaščita človekovih pravic :

– **teorija civilne obrambe (5 KT), 60 ur.**

Namen predmeta je študente seznaniti s področjem nevojaške varnosti in jih opozoriti na zapletenost zagotavljanja sodobne varnosti, ki posega na številna področja delovanja skupnosti. Namen je tudi, da se seznanijo s temeljnimi koncepti, ki omogočajo poglobljeno razumevanje fenomena nacionalne in mednarodne varnosti.

– **kriza, krizno upravljanje in sodobna varnost (5 KT), 60 ur.**

Namen predmeta je študente seznaniti s sodobnimi znanstvenimi in strokovnimi dognanji o krizah na varnostnem področju in o nacionalnem ter mednarodnem kriznem menedžmentu, konceptualno opredeliti krizo, krizni menedžment in druge sorodne pojave ter predstaviti posamezne varnostne krize in delovanje pomembnih udeležencev kriznega menedžmenta.

11. filozofija:

– **filozofija in etika (5 KT), 60 ur.**

Namen predmeta je seznaniti študente s temeljnimi filozofskimi vprašanji in jih usmeriti v samostojno, kritično ter ustvarjalno razmišljanje.

12. Športna vzgoja a:

– **športna vzgoja (10 KT), 240 ur.**

Obvezni izbirni predmeti visokega strokovnega šolanja za asistnike pehote in študija asistnikov drugih rodov in služb – vojaški moduli

1. Mednarodna pravna zaščita človekovih pravic :

– **teorija taktike in drugih vojaških ved (5 KT), 60 ur.**

Namen predmeta je seznanitev študentov s temeljnim znanjem o vojaški taktiki, zgodovini razvoja taktičnih aktivnosti in vlogi loveka na bojišču ter z razvojem epistemologije sistema vojaških ved, pri čemer je poudarek na proučevanju temeljnih metod vojaških ved.

– **pehotni (sodobni) oborožitveni sistemi (5 KT), 60 ur.**

Namen predmeta je prou evanje konvencionalnih in nekonvencionalnih, še posebej sodobnih pehotnih oborožitvenih sistemov ter sistemov novih vrst orožja, ki so v razvoju, s imer je omogo ena trdna podlaga za prou evanje oboroženih spopadov in vojn.

– **vojaški/obrambni menedžment in vojaško poveljevanje (5 KT), 60 ur.**

S tem predmetom študenti pridobijo temeljno splošno in posebno znanje iz teorije vodenja na splošno, zlasti pa iz teorije poveljevanja in kontrole na obrambnem in varnostnem podro ju.

– **polemologija (5 KT), 60 ur.**

Namen predmeta je seznaniti študente s temeljnimi pojmi v prou evanju vojn, oboroženih spopadov in kon fiktov, s poznavanjem vzrokov za lovekovo agresivnost in vojne ter analizo teorij o vojni in spopadih.

– **obrambni in varnostni ter primerjalni obrambni sistemi (5 KT), 60 ur.**

Namen predmeta je seznaniti študente s sodobnimi znanstvenimi in strokovnimi dognanji o sodobni varnosti in sistemskih vidikih njenega zagotavljanja na nacionalni ravni ter s splošnimi spoznanji obramboslovja in drugih družboslovnih ved o varnostni problematiki v sodobnem svetu. Študenti s pomo jo primerjalne analize spoznajo razli ne obrambne prakse v sodobnih državah.

2. modul – vojaške veščine (20 KT):

– **vojaški praktikum 1, 2, 3, 4 – štirikrat po tri tedne (trikrat po mesec dni).**

Kandidatom za astnike zagotovimo, da pridobijo tiste vojaške veš ine in znanje, ki jim omogo ajo preživetje na bojiš u in samostojno opravljanje nalog v razli nih zemljiš nih, vremenskih in asovnih razmerah. Študenti razvijajo tiste navade, ki jih potrebuje posameznik pri delu v sodobni vojaški organizaciji, poleg tega pa pridobijo osnovno znanje o nalogah strelca ter osnovno vojaško znanje in veš ine za poveljevanje skupini v bojnih nalogah, in sicer v vseh razmerah in na inih bojnega delovanja, samostojno ter v sestavi oddelka.

– **pehotna oborožitev s poukom streljanja.**

Kandidati za astnike se usposobijo za upravljanje, uporabo in vzdrževanje osebne orožja in streliva ter se seznanijo z oborožitvijo pehote.

– **taktika (veš ina).**

Študentom, kandidatom za astnike, posreduje osnovno znanje o veš inah uspešnega poveljevanja skupinam (oddelkom, vodom, pehotam) v nalogah bojnega delovanja v razli nih bojnih, zemljiš nih in vremenskih razmerah.

– **mednarodno vojaško pravo in pravo za astnika.**

Študenti, kandidati za astnike, pridobijo temeljno znanje o delovnih pravicah in dolžnostih v Slovenski vojski ter temeljno znanje o mednarodnem pravu o oboroženih spopadih.

3. modul – družboslovne vede (25 KT):

– **ob a politologija (5 KT), 60 ur.**

Glavni namen predmeta je študente metodološko na rtno in vsebinsko celovito seznaniti s področjem politologije ter proučevanjem zgodovine razvoja politične misli.

– **politični sistem RS in temelji državne ureditve (5 KT), 60 ur.**

Namen predmeta je študente metodološko na rtno in vsebinsko celovito seznaniti s slovenskim političnim sistemom in njegovimi institucijami.

– **mednarodni odnosi z osnovami prava oboroženih spopadov (10 KT), 120 ur.**

Namen predmeta je uvajanje v znanstveno disciplino, ki se ukvarja z mednarodnimi odnosi, študente uvaja v problematiko, ki jo ta znanstvena disciplina obravnava, ter aktualizira uvodne razlage z obravnavo perečih problemov v sodobni mednarodni skupnosti. Temeljno znanje se nadgradi z osnovami razumevanja posebne normativne strukture prava oboroženih spopadov v sodobni mednarodni skupnosti.

– **slovenski jezik, slovensko vojaško izrazje in osnove komuniciranja (5 KT), 60 ur.**

Namen je usposobiti študente za pravilno rabo slovenskega vojaškega jezika, jih seznaniti s temelji terminologije in jim s sodobnega vidika omogočiti pridobitev temeljnega znanja iz teorije in prakse retorike ter sistema klasične retorike.

4. modul – vojaška zgodovina in vojaška psihologija (10 KT):

– **vojaška zgodovina in vojaška zgodovina Slovenije in Slovencev (5 KT), 60 ur.**

Predmet je namenjen pridobivanju osnovnega znanja o razvoju in delovanju vojaških organizacij, o vojaških spopadih ter razvoju vojaških veščin. Študenti se seznanijo z razvojem in pojavnimi oblikami vojn in vojsk v zgodovini. Pridobijo tudi znanje o vojaški zgodovini svoje države.

– **socialna in politična ter vojaška psihologija (5 KT), 60 ur.**

Glavni cilj je seznaniti študente z razvojem teorij, konceptov in metod proučevanja socialne in politične ter vojaške psihologije. Spoznajo oblikovanje sodobne socialne psihologije, psihologijo skupin in psihološke procese v skupini ter posebnosti politične in vojaške psihologije.

– **sociologija in politologija vojske (5 KT), 60 ur.**

Namen je seznaniti študente z zgodovino proučevanja odnosov med vojsko in družbo, razumeti družbo kot družbeno organizacijo, analizirati posebnosti vojske ter proučiti vlogo vojske v politiki.

– **vojaška geografija, kartografija in topografija (5 KT), 60 ur.**

Vojaška geografija daje študentom znanje o pomenu, sestavinah, učinkih in vplivih

geografskega prostora na vojaško področje. Pridobljeno znanje jim omogoča razumevanje prostora kot sestavine vojaških aktivnosti. S študijem pridobijo znanje o osnovah kartografije, topografije in kartografskih projekcij, o metodah in generalizaciji kartografskega prikaza ter prikazovanja zemljišča na topografski karti.

– **informatizacija sodobnih oboroženih sil (RMA) in prostorska informatika (5 KT), 60 ur.**

Namen je analiza teženj pri razvoju in uporabi sodobnih oboroženih sil, ki se še posebej navezujejo na nove tehnologije kot pomemben dejavnik bojnega delovanja. Pridobljeno znanje bi omogočilo študentom boljše analitične sposobnosti za presojanje sodobnih konfliktov ter vloge in pomena informacijsko-komunikacijske tehnologije v njih. Seznanitev z načinom pridobivanja, shranjevanja in posredovanja informacij o prostoru, spoznavanje matematične podlage, oblik predstavljanja podatkov in tehnologije prostorske informatike.

– **matematika (5 KT), 60 ur.**

Namen predmeta je seznaniti študente z nekaterimi osnovnimi matematičnimi metodami, ki jih bodo potrebovali pri drugih predmetih in pozneje pri svojem delu, razvijati logično razmišljanje in mišljenje ter zmožnost konstruktivnega in sistematičnega pristopanja k problemom in iskanju rešitev.

– **tehnološki sistemi z osnovami ekologije (10 KT), 120 ur.**

Študenti spoznajo osnovna razmerja med znanostjo, tehnologijo in proizvodnjo, osnovna načela fizike, kemije, biologije in kibernetike.

6. Področje konstrukcije in materialov :

– **osnove konstrukcije in materialov (5 KT), 60 ur.**

Študenti pridobijo osnovno znanje s področja konstruiranja, konstrukcij, konstrukcijskih gradiv in materialov, ki jih potrebujejo za razumevanje konstrukcij in materialov sodobnih oborožitvenih sistemov ter drugih sredstev, ki jih uporabljajo sodobne oborožene sile.

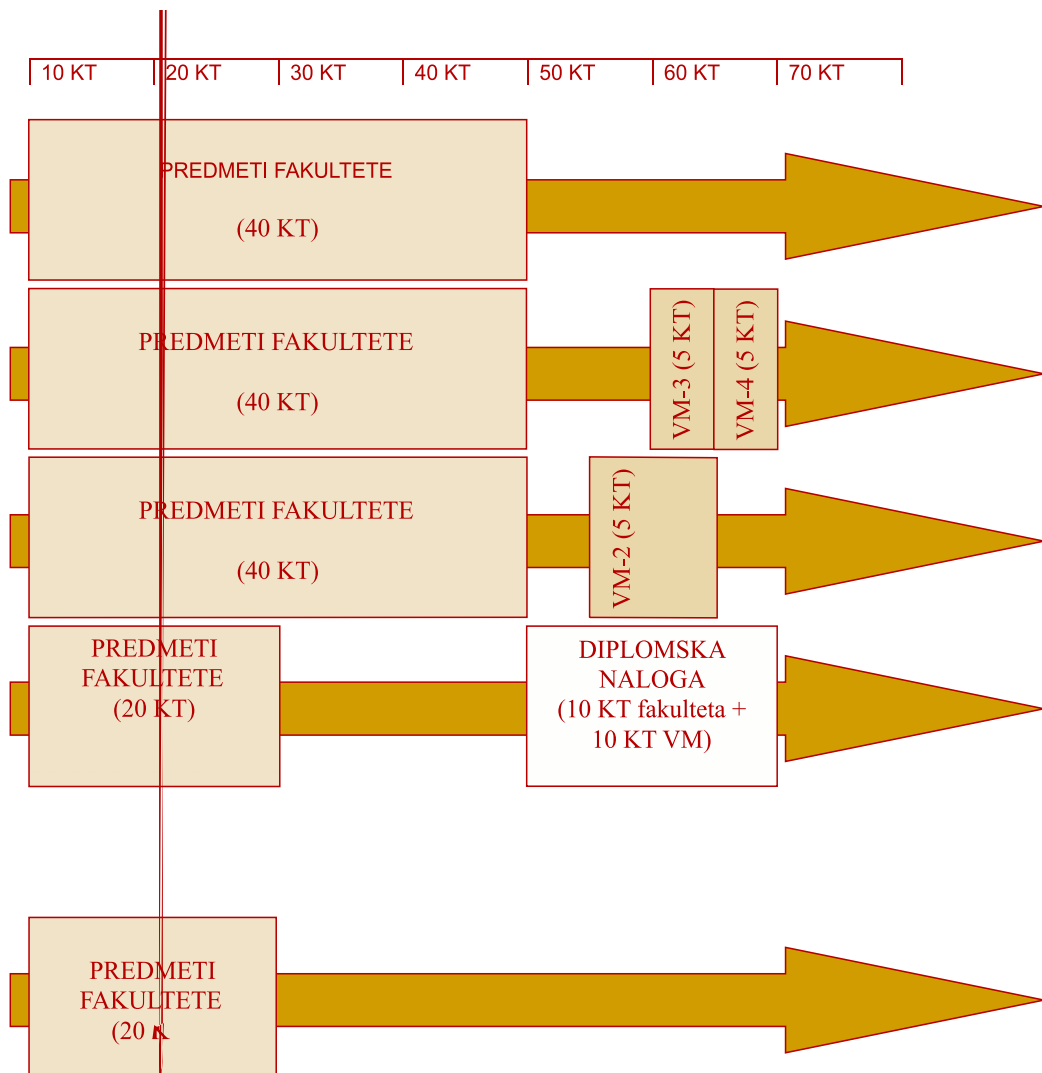
– **temelji mehanike z balistiko (5 KT), 60 ur.**

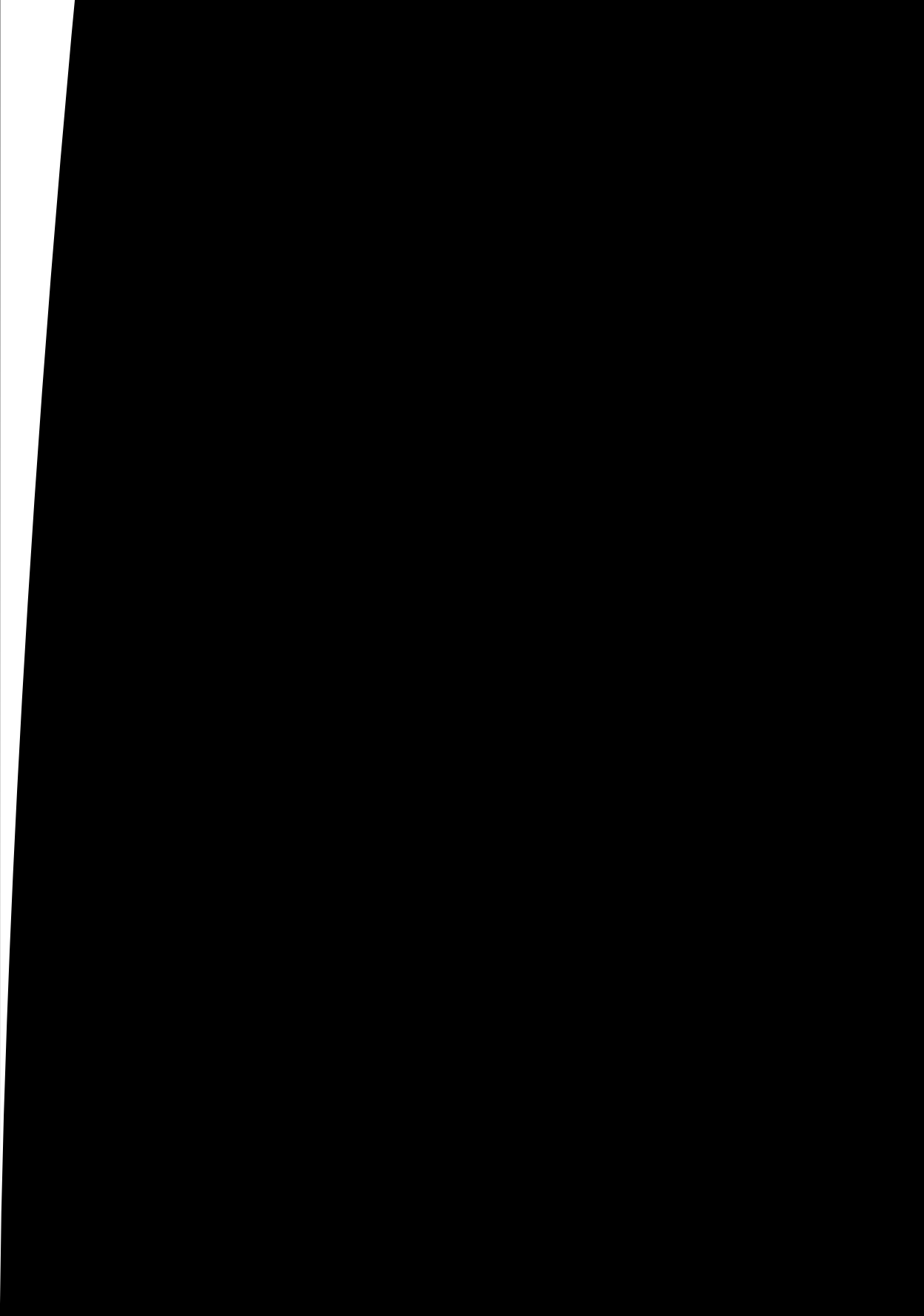
Študenti spoznajo osnove mehanike kot vede, ki obravnava gibanje in mirovanje teles ter sile, ki na gibanje vplivajo. Pridobijo temeljno znanje s področja balistike kot veje mehanike, ki proučuje gibanje izstreljenih teles.

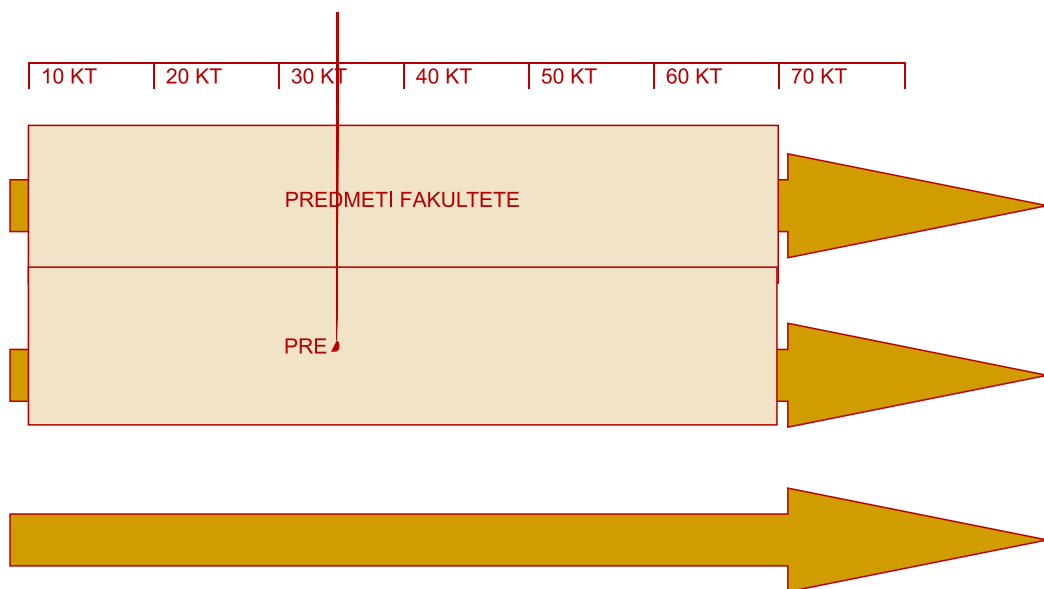
– **osnove mehatronike (5 KT), 60 ur.**

Študenti pridobijo temeljno znanje s področja mehatronike, ki temelji na interdisciplinarnem poznavanju osnov strojništva, elektrotehnike in informatike. To znanje omogoča razumevanje gradnje in delovanja sodobnih oborožitvenih sistemov in drugih tehničnih sredstev, ki jih uporabljajo sodobne oborožene sile.

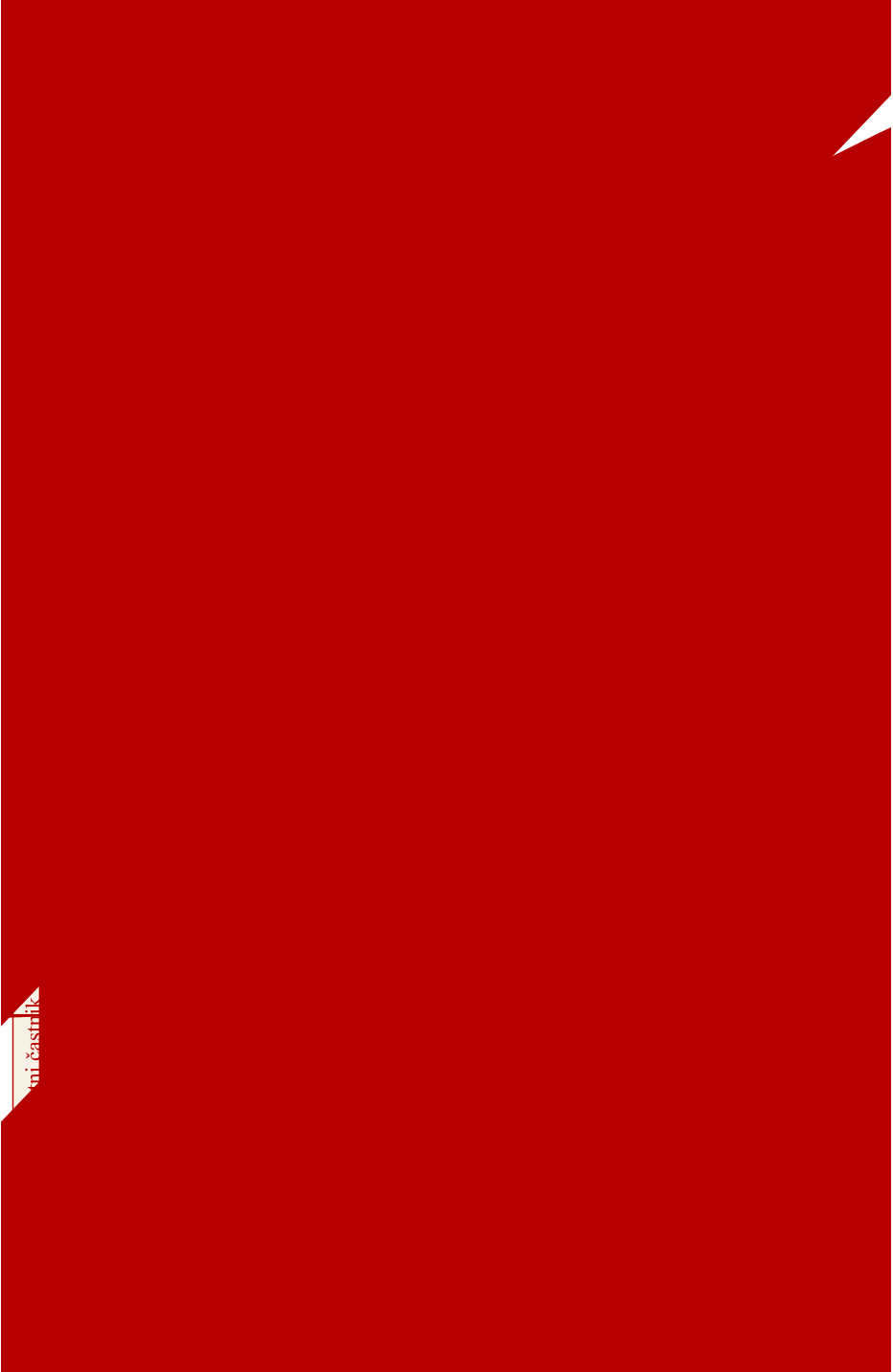
Modeli izobraževanja po sistemu 4 + 1 oziroma 3 + 2 (3 + 1 + 1)

Predstavitev modeliranja študija za razli ne poklicne profle astnikov

mi častnik

Dokonno oblikovanje poveljniško-štabnega VIU astnikov, tudi kot podiplomsko izobraževanje za pridobitev stopnje izobrazbe VII/2

Glede na nov sistem dodiplomskega izobraževanja je treba prilagoditi tudi poveljniško-štabno šolanje.

Menim, da je treba na stopnji **štabnega VIU** uvesti monejšo specializacijo, in sicer do takšne stopnje, da bi bilo mogoče govoriti celo o združitvi nadaljevalnega in funkcionalnega VIU na tej stopnji. Kar pomeni, da:

- je težišče VIU v nadgradnji vojaškega veščinskega znanja za delo v poveljstvih in štabih, deloma na poveljniških dolžnostih (veterini);
- ne smemo pozabiti zagotoviti tistega znanja, ki bi nam omogočilo ohraniti status delavca v državni oziroma javni upravi;
- so štabno delo in štabne dejavnosti temelj vseh dejavnosti;
- so izpolnjeni pogoji za inštruktorskega stotnika in temu ustrezni pogoji za delavca v javni upravi na tej ravni;
- sta poleg tega pomembni:
 - rodovska specializacija,
 - specializacija štabne dejavnosti.

Dodatno bi bilo treba skladno s pravili poiskati možnosti, da bi javne izobraževalne ustanove s kreditnimi točkami ovrednotile in priznale znanje in spretnosti, pridobljene z delom.

Na stopnji **višjega štabnega VIU** je treba ohraniti osebno specializacijo posameznika in v večji meri zapustiti vojaško veščinsko raven VIU ter posameznike usmerjati v znanstvenoraziskovalno delo. VIU na tej stopnji mora biti usmerjeno v študij vojaških in vojaških družboslovnih ved. Osebno specializacijo posameznika je treba ohraniti na štirih ali petih smereh, in sicer strok, pomembnih za razvoj in vodenje vojske (splošni menedžment, logistika, kadri, informatika in telekomunikacije, mednarodni odnosi), kar v nadaljevanju predstavlja usmeritev posameznika v konkretno dejavnost v vojski. Pri tem je treba upoštevati, da poteka VIU na podiplomski stopnji (60 KT), in sicer:

- težišče je v prednostnem razvoju in nadgradnji (skupnih) kreditnih točk, ki obstajajo na dodiplomski ravni in izhajajo iz študijske smeri kandidata oziroma potrebe kandidata glede na štabno dejavnost, ki jo opravlja (prvi del 20 kreditnih točk in magistrska naloga 20);
- drugi del predstavljajo predmeti vojaških in vojaških družboslovnih ved, kot so:
- voditeljstvo (oblikovati kot študij menedžmenta loveških virov z zahtevo, da praktični del, vaje in seminarje izvaja PŠŠ), ovrednoteno s 5 KT;
- taktika-operatika (oblikovati kot samostojni predmet s teoretičnim delom, izvajalec FDV, in praktičnim delom, izvajalec PŠŠ), 12 KT;

- nacionalna in mednarodna varnost (oblikovati kot samostojni predmet s teoreti nim delom, izvajalec FDV, in prakti nim delom, izvajalec PŠŠ), 5 KT;
- mednarodne vojaške operacije (oblikovati kot samostojni predmet s teoreti nim delom, izvajalec FDV, in prakti nim delom, izvajalec PŠŠ), 3 KT;
- drugi predmeti (vojaška geografija, zgodovina itn.) se lahko v manjšem obsegu izvajajo le v okviru PŠŠ.

Ne smemo pozabiti tudi, da gre za stotnike in da bi tu moral izstopiti tisti del kadra, ki se mu pogodba ne bo podaljšala.

Na stopnji **generalštabnega VIU** je treba ohraniti le še študij strateškega menedžmenta in nacionalnovarnostnega sistema. Dopuš am možnost, da se na tej stopnji nekoliko obnovi in nadgradi znanje z obrambno-varnostnega podro ja in vojaške znanosti oziroma ved, predvsem pa znanje s podro ij:

- strateškega vodenja (predvsem mirnodobnega, pa tudi vojnega, ravnanja z viri, prava, strateškega odlo anja itn.);
- elementov nacionalne mo i in njihovega vpliva na nacionalno varnost (osnovni so ekonomija, diplomacija, vojska, informacijska dejavnost; dodatni pa kultura, zavezništvo, okolje, notranja in zunanja varnost itn.);
- nacionalne in mednarodne varnosti (nacionalnega, zavezniškega in mednarodnega obrambno-varnostnega sistema);
- vojaške strategije, operatike itn.

e so nosilci posameznih predmetov habilitirani profesorji na fakultetah, mora izvajalec programa zagotoviti, da so udeležencem priznane kreditne to ke v javnem sistemu šolanja.

NALOGE:

- analizirati sedanji sistem podiplomskega študija,
- pripraviti predloge za spremembe in dopolnitve tega študija ter za SV zagotoviti kreditni študij na drugih fakultetah,
- analizirati programe nadaljevalnega DVSU in jih prilagoditi novim razmeram.

Uveljavljanje nacionalnih vojaških poklicnih kvalifikacij

Projekt, ki je konec prejšnjega leta doživel veliko spodbudo, sam pa nisem prepri an, da bo dosegel pri akovani u inek zaradi napa nega razumevanja pomena nacionalne poklicne kvalifikacije, je doseganje konkuren nosti na trgu delovne sile, v tem primeru bi celo lahko rekli na evropskem trgu.

In kakšno je moje mnenje o nacionalni poklicni kvalifikaciji? Nacionalno poklicno kvalifikacijo predstavlja listina, ki posamezniku priznava obvladovanje natan no predpisanega znanja, spretnosti in navad, pridobljenih v razli nih oblikah

formalnega (v javnih ali internih ustanovah) izobraževanja in usposabljanja. Nacionalne poklicne kvalifikacije ne smemo zamenjevati s poklicno izobrazbo, eprav je res, da se velik del sprival o pridobljeni poklicni izobrazbi zaradi vešinske usmerjenosti poklicnega izobraževanja uveljavlja neposredno kot nacionalna poklicna kvalifikacija. Bistveno je, da listino izdaja organ, ki opravlja naloge v imenu poklicne stroke, ki verifcira programe izobraževanja in usposabljanja ter opravlja zunanje preverjanje znanja (e je predpisano) oziroma zunanje preverjanje kakovosti njihove izvedbe.

Kaj je še pomembno? Pomembno je, da razvijemo poklic vojaka artilerije, seveda za vojsko. Niesar pa nismo naredili, e pri tem vojaku nismo razvili pristojnosti, ki bi zagotavljale konkurenost njegovega poklica znotraj vojske oziroma obrambnega sistema, predvsem pa v civilni družbi. Zato se najprej zdi pomembno, da razvijemo moanin uinkovit ter kakovosten sistem pridobivanja poklicnih kvalifikacij, ki so tradicionalno civilne.

NALOGE

Prepri an sem, da bi uveljavljanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij najlažje uresnili (izvedbo pospešili) z:

- analizo vseh dolžnosti v SV, ki bi jih najprej združili na skupni imenovalec strokovna izobrazba;
- delitvijo dolžnosti, ki jim je skupna strokovna izobrazba, glede na to, ali so naloge, ki jih posameznik na dolžnosti opravlja, tradicionalno civilne ali vojaške;
- predpisano osnovno študijsko smerjo pri dodiplomskem izobraževanju ter z izbirnimi predmeti (za obravnavani poklicni profil seveda to pomeni obvezno izbirne) in številom kreditnih to k, ki jih mora zbrati kandidat za astnika;
- predpisanim ustreznim vojaškostrokovnim usposabljanjem (najmanj TVSU in OVSU/OVSIU oziroma OUDV) za opravljanje dolžnosti;
- listinami (sprivala, diplome itn.), ki predstavljajo podlago za izdajo poklicne kvalifikacije;
- možnostjo postopnega uvajanja; nekatere poklicne kvalifikacije lahko (ni pa dobro) namre uveljavimo le kot interne (interna poklicna pristojnost) in zunaj sistema nimajo nobene vrednosti.

NAMESTO SKLEPA

To je moj pogled, moj prispevek. Še enkrat – ker dejstva poznamo, se združimo, izkoristimo vse možnosti in se im prej posvetimo razvoju vojaškega izobraževalnega sistema.

Model – poklicne kvalifikacije in VED

